

Efter *stk. 2* kan retten bestemme, at gennemførelse af syn og skøn forudsætter, at den, der anmoder om syn og skøn, stiller sikkerhed for syns- og skønsmændenes vederlag. Er den pågældende repræsenteret ved advokat, kan det i praksis foregå på den måde, at advokaten påtager sig at indestå for omkostningerne. Kravet om sikkerhedsstillelse vil være nødvendigt for at sikre, at syns- og skønsmændene får betaling for deres arbejde, idet det offentlige kun skal afholde omkostningerne i de tilfælde, hvor der er særlig hjemmel hertil, typisk i tilfælde, hvor der er meddelt fri proces, jf. den foreslåede bestemmelse i § 244.

AFSNIT III

CIVILE SAGERS BEHANDLING

Kapitel 14

Almindelige bestemmelser

Forhandlingsprincippet mv.

Til § 174

Bestemmelsen lovfæster forhandlingsprincippet som grundlaget for civilprocessen.

Af *stk. 1* fremgår det således, at en part ikke kan tilkendes mere, end parten har påstået, og at der kun tages hensyn til anbringender, som parten har påberåbt sig, eller som ikke kan frafaldes. En tilsvarende bestemmelse fremgår af den danske retsplejelovs § 338. Af *stk. 2* fremgår det, at der ikke kan iværksættes bevisførelse ud over, hvad parterne anmoder om, medmindre andet har særlig hjemmel.

Forhandlingsprincippet er også grundlaget for den eksisterende ordning, jf. kapitel 3, § 17. I forhold til den danske civilproces har princippet dog været væsentligt modificeret, bl.a. ved kapitel 3, § 15, hvorefter retten af egen drift træffer beslutning om yderligere bevisførelse, hvis sagen ikke findes tilstrækkeligt oplyst. Denne bestemmelse foreslås nu ophævet ved § 174, stk. 2, hvorefter der som nævnt ikke kan iværksættes bevisførelse ud over, hvad parterne anmoder om, medmindre andet har særlig hjemmel. Sidstnævnte formulering tager bl.a. sigte på sager, hvor parterne, selv om sagen behandles i den civile retsplejes former, ikke har fuld rådighed over sagsgenstanden, herunder f.eks. forældremyndighedssager.

Om baggrunden for forslaget om at udvide betydningen af forhandlingsprincippet i forhold til i dag henvises til afsnit IX, kap. 2.2.3.

Det foreslås, at der fortsat skal gælde en række undtagelser til det rene forhandlingsprincip, jf. herved § 175 om rettens adgang til at stille afklarende spørgsmål mv., og § 177 om retsformandens vejledningspligt over for parterne.

Til § 175

Bestemmelsen begrænser forhandlingsprincippet, sådan som dette kommer til udtryk ved § 174. Formålet med dette er at undgå uheldige virkninger af, at sagens førelse og oplysning påhviler parterne selv. En tilsvarende bestemmelse findes i den danske retsplejelovs § 339, hvorimod der ikke hidtil har været en sådan bestemmelse i den grønlandske retsplejelov.

Det foreslås således i *stk. 1*, at retten skal kunne stille parten opklarende spørgsmål, hvis partens påstand eller anbringender er uklare eller ufuldstændige, ligesom retten efter *stk. 2* skal kunne opfordre parten til at tilkendegive sin stilling til både retlige og faktiske spørgsmål, som synes at være af betydning for sagen. Endelig skal retten, jf. *stk. 3*, kunne opfordre parten til at føre bevis, hvis sagens faktiske omstændigheder ikke er tilstrækkeligt belyst.

Rettens muligheder for på denne måde at gribe ind i sagen skal medvirke til, at retten ikke må se sig henvist til at træffe afgørelse på et klart utilstrækkeligt grundlag. Rettens spørgsmål og opfordringer vil kunne give parten en vis vejledning om, hvad denne bør gøre for at varetage sine interesser, men der er ikke, som efter bestemmelsen i § 177, nogen pligt for retten til ved brug af bestemmelsen at lede parten på rette spor.

Til § 176

Bestemmelsen, som er en konsekvens af forhandlingsprincippet, jf. § 174, beskriver den processuelle skadevirkning af, at en part undlader at forholde sig til bevisspørgsmål, som er af betydning for sagen. En lignende bestemmelse findes i den gældende bestemmelse i kapitel 3, § 14, stk. 4, og i den danske retsplejelovs § 344, stk. 2.

Af bestemmelsen fremgår det således, at det ved bevisbedømmelsen kan tillægges virkning til fordel for modparten, hvis en part undlader at udtale sig eller at føre bevis om faktiske spørgsmål, som er af betydningen for sagen, eller hvis partens udtalelser er uklare eller ufuldstændige. Det er dog en betingelse herfor, at parten er blevet opfordret til at udtale sig eller føre bevis af modparten eller retten.